

EÖRSI ISTVÁN

Az áldozat

Időről időre fellobban a vita: hány új magyar dráma vár felfedezésre, bemutásra a színházi dramaturgiák vagy a szerzők íróasztalfiókjában? Gazdagabb-e a mai magyar drámatermés, mint ahogy színházaink repertoárjából kitűnik? Vajon nem azért marad-e évekig bemutatlan egy-egy új magyar színpadi mű, mert nem találja meg a maga színházi társalkotóját, rendezőjét? Elég-e ismerik-e az írók színházi életünk szellemi térképét – és elég friss szemmel, kellő kíváncsisággal figyelik-e színházaink az új irodalom alakulását, születését? Valóban szívügyüknek tekintik-e a magyar dráma színpadra segítését?

Anélkül, hogy a világirodalom vagy a magyar klasszikusok iránti színházi kötelezettségeinket lebecsülnénk, hangsúlyoznunk kell, hogy elképzelhetetlen színjátszásunk fellendülése, virágzása az élő magyar irodalommal való még elevenebb, még szorosabb kapcsolat nélkül. Ez is egyik útja, hogy színházművészetünk szervezesebben illeszkedjék a magyar szellemi élet egészébe, érzékenyebben reagáljon társadalmi gondjainkra, többet tudjon adni közönségének, mint amennyit ma ad.

A SZÍNHÁZ szerkesztősége a lap jellegéből, hivatásából eredő kötelességének érzi, hogy segítse az írók és a rendezők, az új magyar drámák és a színházak egymásra találását, abban a reményben, hogy közvetve ekképp is hozzájárulhatunk a színházi műhelymunka záberedményességéhez, gazdagodásához. Sajnos, terjedelmi okokból nincs lehetőségünk az egész estét betöltő színművek teljes szövegének közzétételére, s tekintettel a papírviszonyokra, e téren a közeljövőben sem remélhetünk változást. Mégis örömmel vállalkozunk rá, hogy új, bemutatásra váró magyar drámákat ajánljunk színházaink és a „szakmai közönség” figyelmébe, ha csak egy-egy részlet közlésével is. Ezt tettük korábban Sárospatak István Condra című darabjával, s ezzel a szándékkal adunk ízelítőt **Eörsi István** új színpadi művéből is. (*A szerk.*)

*

A darab színhelye Róma, ideje 71, Jeruzsálem meghódításának éve. Márk, a római keresztény gyülekezet vezetője nem hajlandó egyik pogány származású hittestvérének segítségére sietni, amikor a légionáriusok megtámadják; fél attól, hogy ő maga is áldozatul esne, és akkor nem teljesíthetné Istentől rárótt feladatát, nem írhatná meg az Evangéliumot. Felesége, *Júlia*, aki előkelő római házat hagyott ott a kedvéért, kiábrándul belőle, és akaratlanul a légionáriusok kezére juttatja. Ebben segíti őt a *Csavargó* is, aki már hosszú idő óta a nyomukban van, azzal az elhatározással, hogy vagy rákészteti Márkot a teljes igazság megírására, vagy megöli őt. Miközben Júlia ki akarja eszközölni gazdag római rokonainál a kegyelmet Márk számára, Márk, a Csavargó és egy *Eszter* nevezetű fiatal zsidó lány várja, hogy az oroszlanok elé vessék őket. Márk persze biztos abban, hogy az Isten, akinek magasabb szándékai vannak vele, megmenti őt, és Eszter, látva ezt a tántoríthatatlan hitet, beleszeret. Amikor az ör erőszakoskodni kezd vele, a Csavargó ledöf saját törével az őrt, és mindhárman megmenekülnek. Márk abba a kunyhóba viszi Esztert, ahol addig Júliával élt. A most következő részlet – a második felvonás első jelenete – itt játszódik le.

E. I.

MÁSODIK RÉSZ

1. jelenet

A kunyhóban jelzésszerűen tűzhely, priccszerű ágy, székek, asztal. Mindenfélé könyvek, papiruszok; köztük vezet az övény a tűzhelyhez, priccshez stb. Márk öltözik. Eszter főzni készül. Kívül a Csavargó leselkedik nyíltan.

MÁRK Mindent megértettél?

ESZTER Gyönyörűen beszéltél!

MÁRK Folyton elaludtál.

ESZTER De azért figyeltem nagyon.

MÁRK És hiszed is, hogy Jézus meghalt értünk, és feltámadt értünk, és bármelyik pillanatban beállíthat hozzánk...

ESZTER Mivel fogjuk megkínálni?

MÁRK Szívedben állj készen a fogadására.

ESZTER Nem találom a hagymát.

MÁRK Hiszed, hogy bármelyik pillanatban megjelenhet az embernek fia a felhőkben nagy hatalommal és dicsőséggel, szétküldve angyalait, és egybegyűjtve választottait a négy szelek felől, a föld végső határától az ég végső határáig?

ESZTER De szépen mondtad ezt!

MÁRK Olvassam fel, amit erről evangéliumomban megírtam már, hogy jobban megjegyezd?

ESZTER Inkább beszélj, mint olvass. – Levessel foglak várni.

MÁRK Még ma megírom feleségemnek az elbocsátó levelet.

ESZTER Apám irgalmatlanul elrakott, mert meglestem a játszó fiúkat. Most megölne, ha hazamennék. Jobb neki, ha azt hiszi: meghaltam.

MÁRK Tudod-e, hogy a feleségem huszonnégy várossal levelezett a nevemben? A pogány közösségeknek teljesen egyedül fogalmazott. Roppant hatásosan írt, mintha mindig önmagáról valana.

ESZTER De főzni nem tudott. Még sose láttam ilyen nyomorúságos tűzhelyet.

MÁRK Érkeztél már haza hosszú kóborlás után? Olyan városba, amelynél pompásabbhoz szoktál? Mégis érzed: ez a tied. Úgy elmerülhetsz otthonos forgatagában, mint napfényes tócsában a béka.

ESZTER Ennyire boldog vagy velem? *(Összelelkesznek. Eszter meglátja a Csavargó fejét, felsikolt.)*

A tegnapi öreg! *(Márk az öklét rázza. A Csavargó feje eltűnik, és megjelenik a másik oldalon.)*

MÁRK Még ránk hozza a légionáriusokat!

ESZTER Nem volt szép tőled, hogy elkergetted. Neki köszönhetjük szabadulásunkat.

MÁRK. Nem. A szabadulást az én hittemnek köszönhetjük. Az öreg csak piszkos tör volt az Úr kezében.

ESZTER Jó helyre dőfött.

MÁRK Ez az! Hóhétkézzre juttatott volna, s ennek érdekében fittyet hányt a saját pusztulásának is, de amikor tör került a kezébe, mégsem engem szúrt le, hanem a légionáriust. Ez szünteszte csoda!

CSAVARGÓ *(bekiabál)* Ha az ember lát egy ilyet, amint éppen valamelyik lányunkat fogdossa, ösztönösen dőf oda!

(Márk fenyegető mozdulatot tesz, a Csavargó feje eltűnik, és újra másutt jelenik meg.)

MÁRK Írtódom tőle. Szavai szúrósak és mocskosak, mint a disznósörte. Senkitől sem undorodtam így, pedig nem akármilyen ötven év van mögöttem.

ESZTER Idősebb vagy az apámnál? Hihetetlen, hogy melletted feküdtem.

MÁRK Mit akarhat attól az éjszakától? Félelmetesen emlékeztet valakire.

ESZTER Sok ilyen öreg mászkál mindenfelé.

MÁRK Anyám indított útnak, hogy figyelmeztessem Jézust. Tízéves voltam, fehér vászonköntösben szaladtam fel a hegyre. Akkor érkeztem, amikor elvezették. Tanítványai szétszéledtek, őt katonák vették körül. Utánaloholtam, csaknem boldogan, hogy követhetem. Ekkor egy légionárius hátulról elkapta lebegő köntösömet. Rémülten kitéptem magam, de ruhám a markában maradt, és én pucéran rohantam el. Most is hallom a felcsattanó vastag röhögést...

ESZTER Muris lehettél.

MÁRK Nyomorult voltam. És ez a nyomorúság oltotta belém a hűség petéit, egész életem arra való, hogy jóvátegyem a futás szégyenét. Krisztus bizonyára nem fordult hátra, de úgy éreztem, lát engem a tarkójával is.

ESZTER Hogyan főzött a feleséged lukas fazékban?

MÁRK Én sem mertem hátranézni, de mintha az én tarkóm is látta volna őt, távolodóban.

ESZTER Hazudott az öreg, amikor rútnak mondta?

MÁRK Hogy lett volna rút? Szép volt!

ESZTER A saját szemeddel láttad?

MÁRK Gyakran tért be tanítványaival az anyámhoz, amikor már kopogott a szemük. Jóvátehetetlenül gazdagok voltunk hozzájuk képest. Én ilyenkor az asztal alá másztam. Péter szívesen játszott velem. Feldobált a levegőbe. Magas, erős ember volt, a ruhája, a szeme, a mosolya, mindene kék... Figyelsz?

ESZTER Figyelek hát. Mindene kék volt.

MÁRK Péterről beszéltem. Ő mondta később azt is, hogy Jézus szép volt, karcsú, arányos termetű. Pálnak is így jelent meg.

ESZTER De te milyenek láttad?

MÁRK Nem mindegy az? Emlékeink egy részét meg kell tagadnunk. A bűnös emlékeket! Az is bűn volt, hogy az öreg felidézte őket!

ESZTER Hazudnak az emlékeid?

MÁRK Ha emlékeidet az egyik serpenyőbe lököd, a másikba pedig az igazságot helyezed, a mérleg melyik nyelve billen le?

(A csavargó döngeti kívülről a kunyhót.) Takarodj! *(A Csavargó feje nem tűnik el.)* Milyen füle van ennek? Mintha

mindent hallana. És észrevetted? Hülszeme van.

ESZTER Csak piros a szeme, mert nem aludt. Hívd be.

MÁRK Kimegyek hozzá és elkergetem. Aztán hírül adom a gyülekezetnek csodálatos megmenekülésemet. Téged is bevezetlek közéjük.

CSAVARGÓ *(bekiabál)* Hol van már a te gyülekezeted?

(Márk kiroban; most Eszter ballagatózik.)

Lassan a testtel, he! Ne feledd a koromat!

MÁRK Hordd el magad!

CSAVARGÓ Hetvenegy éves vagyok. Mondtam már neked, hogy Jézussal egy napon születtem? – Nana! Azt a tegnapi dőfést harminc éven át gyakoroltam odahaza a rómaiakon és hazáruuló honfitársainkon is.

MÁRK Egyszóval a zelóta-párt tagja voltál. Városi bandita.

CSAVARGÓ Amikor az őr megmarkolta a lány mellét, te csak rikoltozni tudtál.

MÁRK Ha nem fogja rám a tör, ha Eszter nem harapja meg a kezét, hogy elejtse, és főként, ha az Úr nem akarja, hogy kiszabaduljak, akkor nem tudtad volna hátulról leszűrni.

CSAVARGÓ Jézus másik tanítványától, Simontól tanultam ezt a dőfést. Hátulról és oldalról, a nyaki ütőérbe. E... E... Ezt is ird bele az evangéliumodba.

MÁRK Írjam azt, hogy Jézus is bandita volt?

CSAVARGÓ Ismerte Simon tevékenységét. Az a két fiú, akik közé felfeszítették, a mi osztagunkhoz tartozott. Részt vettek a templom ostromában. Ezt is ird bele az e... evangéliumodba.

MÁRK Egyetlen pogány sem térne meg többé...

CSAVARGÓ Barabás volt a kapitányuk. Amikor Pilátusnak választania kellett, hogy Jézust vagy Barabást engedje-e szabadon, egy túsul ejtett centurióért, Barabás mellett döntött. Jézust tartotta veszélyesebbnek. E... Ezt is ird bele az evangéliumodba.

MÁRK Te akarsz diktálni nekem?

CSAVARGÓ Átkozott legyen az óra, amikor Pál kínjában kiagyalta az e... e... e...

MÁRK Emberiség.

CSAVARGÓ Emberiség fogalmát, és az a másik, amikor te a fejedbe vetted, hogy Jézus életét ehhez a lidérces

ötlethez igazítod. Miért vártam meg? Tudhattam volna, hogy a túlélés – lezúllás!

MÁRK *(észreveszi, hogy Eszter hallgatózik)* Tömd be a füled!

CSAVARGÓ Ugyanúgy szenvedett a kereszten, mint a másik két szerencsétlen, és amikor meghalt, nem dőlt össze a föld meg a menny, mint remélte, még csak meg sem dördült az ég. Kis bárányfelhők úszkáltak odafent . . .

MÁRK Na és, mit számít ez?

CSAVARGÓ Írd bele az e . . . evangéliumodba, hogy bárányfelhők úszkáltak az égen, halála előtt és utána is. Júdás is a bárányfelhők miatt akart végezni magával.

MÁRK Júdásról kussolj. Egyébként a büntudata végzett vele. Félt megvárni a feltámadás napját.

CSAVARGÓ V . . . várni, várni, ehhez van eszetek. És három nap után, a feltámadás után megint csak várni. Mire? Jeruzsálem elpusztítására. A világfelfordulásra. És azután újra csak v . . . várni. Mi történt vele halála és feltámadása között, hogy most olyan türelmes?

ESZTER *(kikabál)* Mit akarsz Márktól? Nem ő tehet arról, ha Isten pihen egy kicsit.

MÁRK Tűnj el onnan!

CSAVARGÓ Vagy megváltozott a halálban, de akkor nem ismerjük, tehát nem hihetünk benne, vagy ugyanaz maradt, de akkor a halálban sincs hatalma!

MÁRK Vagy emberi természete van, de akkor miért vártál megváltást tőle, vagy isteni természetű, de akkor miért ítéled meg emberi ésszel?

CSAVARGÓ Vagy – vagy. Vagy – vagy. Vagy élni akarsz, mint kukacok a televényben, de akkor mondd le a hitről, vagy hinni akarsz, de akkor h . . . hurokba a nyakat!

MÁRK Te miért nem dugtad bele, he? CSAVARGÓ Talán van itt még valami feladatod.

MÁRK Már teljesítetted tegnap.

CSAVARGÓ Ez az. Téged akartalak ledöfni: közbenjárt valaki érted? Ha Jézus vár, csak arra várhat, hogy megszűnjék a várakozás. Ne a pogányok közt kuncsorogj az igével, hanem írd meg, ahogy ő hirdette, hogy már küszöbön a Tett meg az Ítélet . . .

MÁRK És te miért nem írod meg, ha olyan beavatott vagy?

CSAVARGÓ Nem tehetem. Az á . . . á . . . áldozatom miatt.

MÁRK Áldozatod?

CSAVARGÓ Tudod te jól. – Elárultam, amikor erre kért.

MÁRK Kicsodát?

CSAVARGÓ Tudod te jól. Régóta tudod, ki vagyok.

MÁRK *(babotázik)* De hiszen Júdás rég nem él!

(Csönd. Szünet)

CSAVARGÓ *(megnyugodva, többé már nem akadozó nyelvel)* Csakhogy néven nevezted.

MÁRK De hiszen a források teljesen megegyeznek a halálában!

CSAVARGÓ Hogy hihetsz bennük? Hiszen tudod, hogyan készülnek.

MÁRK Péter a saját szemével látta a kötélén. Pál megesküdött rá, hogy a vérdíjon telket vett magának, és ott kiomlott a bele. *(A Csavargó nevet.)* A nép ölte volna meg, ha nem végez magával!

CSAVARGÓ Ezért terjesztettem híreket a halálomról, hogy meg ne öljetek, kutyák! Nem bírtatok elviselni, hogy én vállalkoztam az áldozatra!

(Márk elfordul, a Csavargó megkerüli.) A vacsora előtt intett a szemével. Amikor kiléptünk az udvarra, anyád összeszűszes baromfiái kárálni, hápogni, gároggni kezdtek, olyan észvesztő hangzavar támadt, hogy a szájáról kellett leolvasnom: „Mit kezdjen megszállt városban egy vert vezér?” „Szókj meg” – akartam mondani, de ő a fejét rázta. Rám nézett összezárt ajakkal, és én egyszer csak testi füleimmel csodálatosan meghallottam a gondolatát: „A rómaiak keresztjén kell végezniem. Csak akkor térhetek vissza, ha a nép visszakövetel.”

(A Csavargó súgja ezt Márknak, aki el akar osonni. A Csavargó elébe áll. Játékosan, amit mond.)

Ebben a pillanatban elhallgattak a baromfiak. „Nem vállalom” – és be akartam szaladni a házba. De ő csak nézett és nekem megbénuult a lábam. „Én is tudom, hiszen írva áll, hogy a megváltó árulót által jut hóhér kezére. De miért épp én, miért én?” Megfogtam a karját *(Megragadja a menekülni készülő Márk karját.)*, ő meg elmosolyodott, mozdulatlan ajakkal. Ott álltunk, körülöttünk néma szárnyasok és kutyák. Egy bárány hozzádörgölődött, de ő ellökte magától *(Ellöki Márkot.)*, mintha ezt mondaná: „Nem

bégető tanítványocska kell ide, hanem férfi!”

(Márk a másik oldalon akar kiosonni, de a Csavargó elébe áll.)

A csók is ezért volt, evangélista. A csókkal jelezte, hogy látszatárulásom szövetség. „Csókolj meg” – mondta mozdulatlan, zárt ajakkal – „Csókolj meg, Júdás, és ott fogsz trónolni a jobboldalamon!”

(Márk befogja a fülét.)

A harmadik napon, ha feltámadt is, én nem láttam. És minden maradt a régiiben. Meg akartam halni, de aztán életben tartott a remény: hátha valamiért haladék kell neki? Talán Jahve meggyőzte, hogy éretlen még a megváltásra a nép. Talán nem vártuk elég mohón. Hiszen lehetetlen, hogy félreértettem ott, a baromfiudvaron!

(Márk körbehátrál; a Csavargó követi.)

Amíg a „nép” szónak értelme van, addig nevetséges emberiségről beszélni. Ha az emberiségnek faragsz istent, hagyd békén Jézust. Találj ki helyette bálványt . . . más mesét . . .

ESZTER *(a kunyhóból)* Vigyázz!

(A Csavargó előkapja törét.)

ESZTER *(a Csavargónak)* Hát ezt nem gondoltam volna rólad!

CSAVARGÓ Mégis meg kell öljelek, evangélista. Jó lelkiismerettel akarsz tovább hazudni. Az élő Júdás beleköp a levesedbe!

(Márk – még mindig befogott füllel – a falhoz hátrál.)

Ha minden árulót megölünk, nem maradnak frástudóink. Mégis meg kell tennem. Római kereszten akarta végezni – te meghagynád ott, de mint római bálványt. „Csókolj meg, Júdás” – mondta némasága akkor. „Árulj el, csókolj meg.” Most meg ezt súgja: „Öld meg, Júdás, öld meg!”

MÁRK A világ szeme néz rád, vén hülye! Ha akarom, megbénuult a törőd! *(A Csavargó döfésre emeli a törét.)* Ha vissza akarnék élni a csodával, a villám csapna le rád! A saját torkodat ütőd át, ha akarnám! *(A Csavargó nevet.)* Nézd, ott kúszik a bünöd a porban, ott az a kigyó, azt szúrd keresztül! *(A Csavargó a földre pillant. Eszter a kunyhóból kihajolva a kezébe harap. A Csavargó elejti a törét. Márk kiroban a színről. A Csavargó felkapja a törét, utánarohan.)*

ESZTER *(Márk után kiabál)* Márk! Siess haza! Finom levessel várlak!

(Eszter keresgél a kunyhóban. Bemászik a pricc alá, előhúzza egy edényt. Közben a

Csavargó visszatér, és bemászik a szobába. Rőgtön a papírok közt kezd turkálni. Eszter kibújik a priccs alól.)

ESZTER Épp neked keresek edényt.

CSAVARGÓ Ez sem az.

ESZTER Tudtam, hogy visszajössz. Nagyon csúnyán viselkedtél az előbb. Igaz, ő is hibás volt. Be kellett volna hívnia éjszaka.

CSAVARGÓ Ott aludtam a ház mögött az ólban. – Ez sem az. – Kilógott mindkét lábam, és ronggyá ázott hajnal felé.

ESZTER Szeretted a hagymalevest?

CSAVARGÓ Ez sem az. – Az ördög lábujját is megenném. – Ez sem az.

ESZTER Most meg a sót nem találom.

CSAVARGÓ Kérj valahonnan. Ez sem az.

ESZTER Nem hagyhatom el a házat. Só nélkül is megteszi, nem?

CSAVARGÓ Mindegy, mit eszünk, csak tele legyen a hasunk. – Ez sem az.

ESZTER Te tényleg tudsz olvasni?

CSAVARGÓ Az ilyenre sajnálnám a szemem. *(Belelapoz az egyik kéziratba.)* Ez sem az. Pfuj.

ESZTER Na itt a só.

CSAVARGÓ Hallgasd meg ezt az ocsmányságot...

ESZTER *(kétségbeesve)* Ne olvass! Azonnal elalszom. Beszélj inkább!

CSAVARGÓ Azt írja ez a disznó, hogy aki megtér Krisztushoz, az meghal a törvény számára. Hogy a bűn a törvény által teremtett halált a mi tagjainkban... *(Földbözvágja a papírtekerest.)*

ESZTER Egy kukkot sem értek.

CSAVARGÓ Ez a disznó azt állítja, hogy Jézus megölte Mózeszt meg Illést. Hogy megszűntette a törvényt, holott éppen a mi törvényünket akarta világalomra juttatni. *(Eszter levest önt az egyik tányérba, nem figyel.)* – Aki asszonyoknak magyaráz, köveket tanít tancolni.

ESZTER Márk egész éjszaka magyarázott. Alig állok a lábamon. Nem sajnálta tőlem a tudást.

CSAVARGÓ Nem sajnált az tőled semmit.

ESZTER Szégyellj magad. Márk is mondta, hogy spionkods. Itt a leveled. *(A Csavargó elé teszi az edényt.)*

CSAVARGÓ *(felborítja az edényt)* Pfuj. Tisztátalan edényt tolsz elé? Pogány nő főzött itt, tudod-e?

ESZTER Márk azt mondta, hogy az már nem számít. *(Falánkul enni kezd, a Csavargó éhesen és dühösen nézi.)*

CSAVARGÓ Miért számítana? Hiszen meghalt a Törvény. De jól megtanultad. Mit ér a lánc, ha egyik szemét megette a rozsdá? Így van ez az Igével is. Ha egyetlenegy elhagysz, dobhatod a szemétre az egészet. És ezek a nyavalyatörős Pálok és simanyelvű Márkok a legfontosabb szót sinkófálnak el: a Törvényt. – Megsüketültél a zabától?

ESZTER Márk is szépen beszélt. Nem tudom pontosan, mit mondott, mert nagyon fáradt voltam, és rengeteg szót használt – ha egyik-másikat elcsaklizta is, én nem vettem észre. *(A Csavargó ki akarja önteni a maradék levest; Eszter felkapja az edényt.)*

Mit csinálsz te? Az Márké. Eddig is ebből evett.

CSAVARGÓ De nagyon vigyázol a hasára.

ESZTER Aludj. Ha meglátom, felrázlak, hogy le tudj lépni. Ígérd meg, hogy máskor nem próbálok leszúrni.

CSAVARGÓ Mindenekelőtt ezeket a szennyiratokat égetem el.

(Felkapja az előbbi papiruszt; Eszter odaugrik, dulakodnak.)

ESZTER Ne csináld! Rájön, hogy beengedtelek!

(Eszter megszerzi a tekerest; a Csavargó egy könyvet kap fel; Eszter elrántja a lábát, elvágódnak. A Csavargó elrántja törét.)

Csakugyan pocsek alak vagy, hallod-e?

CSAVARGÓ *(feltápáskodik, karjával halomba söpri a könyveket, papírokat)* Felfúj békát! Azt hiszed, hullád nyom annyit a bűn mérlegén, mint ezek a ragályos pergamenek?

ESZTER Megölnél ezek miatt a papirosok miatt?

CSAVARGÓ Minden szó: mérgezett hegyű tör, minden mondat: hurok a nyakatokon, minden iromány: kereszt, amelyre ártatlanságokat szegeznek fel!

ESZTER Tépd csak szét őket. Márk azt mondta, hogy ezek az írások szétmentek már a négy égtáj felé.

CSAVARGÓ Krisztus törvény nélkül... Képzeld el egy háremet, ahol nem a szolgálak, hanem az úr a herél.

ESZTER Na! Mire vársz?

CSAVARGÓ Add ide, amit most írsz, és akkor megkegyelmezek ezeknek.

ESZTER Honnan tudjam, mit írsz?

CSAVARGÓ Ne hazudj. Hallottam, hogy felolvasott neked belőle.

ESZTER Underító, hogy mennyit hallgatóztál.

CSAVARGÓ Hol az a szennyirat? A Jézusról szóló történetek?

ESZTER Ja. Azt magával vitte. Felolvas belőle a gyülekezetnek.

CSAVARGÓ Hazudsz.

ESZTER A testére göngyölte, a ruhája alá.

CSAVARGÓ Indulás kifelé. Felgyújtom a kunyhót, mert itt van biztosan.

ESZTER *(felkapja a maradék levest)* Gyűjtsd fel, mit bánom én. Úgysem szerettem ezt a házat. Semminek sem találtam a helyét.

(Indul kifelé; visszaugrik.)

Bújj el. Jön egy nő.

CSAVARGÓ Római? *(Eszter bólint.)* Majd elintézem.

ESZTER Elment az eszed? Két katona kíséri. De egyedül jön be. *(A Csavargó az ajtó mellé ugrik. Júlia belép, nyitva hagyja az ajtót, mely eltakarja a Csavargót. Hosszan nézi Esztert.)*

JÚLIA Hát te mit keresel itt?

ESZTER Itt lakom, tisztelettel.

JÚLIA Úgy. És mióta?

ESZTER Egy napja, tisztelettel.

JÚLIA Úgy. És kinek az engedélyével?

ESZTER A ház gazdája hozott ide.

JÚLIA Látom, már főztél is neki.

ESZTER Csak abból, amit itt találtam.

Nem volt nagy választék. Liszt alig, fűszerek semmi...

JÚLIA Miért nem néztél körül a ház mögött, a veremben?

(Csönd.)

ESZTER Te vagy a felesége, tisztelettel?

JÚLIA Jól egymásra találtatok.

ESZTER Miattad jutott majdnem hóhérkézre, tisztelettel?

JÚLIA Zsák a feltölt.

ESZTER És most jöttél érte? Elkéstél.

JÚLIA Megvárom.

ESZTER Nem jön többé vissza.

JÚLIA Akkor miért főztél neki? Még hazudni sem tudsz. *(Körülnéz.)* Hogyan csináltál egyetlen főzéssel ilyen rendetlenséget? És fedd be azt az edényt, mert borzalmas bűdös.

ESZTER Nem bűdösebb, tisztelettel, mint ott azok a katonák, akikkel kísérteted magad.

JÚLIA Nem szoktam katonákat szagolni. *(Leül, csönd.)* Sem ölni. *(Eszter az ajtó felé lép, hogy takarja a Csavargót.)*

Ne csukd be az ajtót! Te ölted meg az őrt? Mert Márk képtelen erre, azt tudom. A legyeket is én nyomtam helyette agyon. Szerette őket. A csótányokat is szerette.

ESZTER Ne haragudj rá, amiért elarultad.

JÚLIA A penészvirágokat is szerette. A kisdedeket, a lelki szegényeket, a hagymalevest...

(*A Csavargó kuncog. Júlia körülnéz. Csönd.*)

ESZTER Ír neked egy elbocsátó levelet, és kész. Aztán nincs vele több gondod.

JÚLIA Ezzel kecsegtet? Tudod-e, hogy mestere, Pál, Jézusra hivatkozva megtiltotta a válást?

ESZTER Nem hiszem. Mondta volna.

JÚLIA Különben is, mit ér az elbocsátó levele? Hiszen törvényen kívüli személy. Ahol megfogják, ott feszítik keresztre. Hacsak el nem ismered, hogy te ölted meg az őrt.

ESZTER Nem én voltam!

JÚLIA Ha tovább tagadod, nem menthetem meg Márkot.

ESZTER Ha meg akarod menteni, akkor miért buktattad le?

JÚLIA Felelősségre mersz vonni, te giliszta? Teletömté a fejedet, mi? Képzelem. Még az ágyban, még beléd bújva is a Megváltásról magyarázott, mi?

ESZTER Nahát! Te féltékeny vagy rám! Micsoda megtiszteltetés! (*Júlia ütésre emeli a kezét.*) Lemondok róla a kedvedért.

JÚLIA Te adsz nekem alamizsnát? (*A Csavargó kuncog; Júlia leereszti a kezét, körülnéz.*)

ESZTER (*kuncog, mintha ő tette volna az előbb is*) Úgy látom, rádfér, tisztelettel.

JÚLIA Elvitettek a katonákkal. (*Csönd.*) Az öreg volt a gyilkos?

(*A Csavargó megrántja Eszter kezét.*)

ESZTER Öreg? Miféle öreg?

JÚLIA Elég a bolondozásból. Mindent tudok.

(*A Csavargó Eszter kezét rángatja.*)

ESZTER Akkor azt is tudod, hogy a saját törébe esett.

JÚLIA Hátal.

ESZTER Nem is a hátába ment a tör, hanem a nyakába, ahol lüktet.

JÚLIA Hallatlanul ostoba vagy. Előbb tagadsz, aztán locsogsz. Nyaki ütőérbe a jeruzsálemi orgyilkosok szoktak döfni. Hol az öreg?

(*A Csavargó megkarcolja törével Eszter karját. Eszter önkéntelenül odébbugrik, majd gyorsan visszaáll a helyére.*)

Bolha csípett meg?

ESZTER Igen.

JÚLIA Ebben a házban tegnapig nem volt bolha. – Ha nyomára vezetsz, megmentem Márkot meg téged is. Még személyleírást sem kérek, hiszen ismerem jól. Csak azt mondd meg,

hova menekült? (*Eszter hallgat.*) Neked drágább egy ismeretlen vénember élete, mint kettőtöké? Hát nincs benned erkölcsi érzék? Vagy tán véletlenül a rokonod? Az apád?

ESZTER Nem!

JÚLIA Azonnal áruld el, hol keressem?

ESZTER Bárhol. Kezdd el itt. Nézz körül, használd a szemed.

JÚLIA Ne pimaszkodj. Hívom a katonákat.

ESZTER Hívd csak nyugodtan. Hát ha ők megtalálják.

JÚLIA Nagyon buta vagy. Csak úgy menthetsz meg valakit, ha másvalamit elárulsz. Márk tudta ezt.

ESZTER Én nem is akarok ilyen okos lenni.

JÚLIA Mit gondolsz, téged nem árulna el az evangéliuma kedvéért? – Megyek, megkeresem. Neki fontos az élete, mert feladata van.

ESZTER Hol bajba kevered, hol megmented. De ugyanúgy csinálod ezt is, azt is.

JÚLIA A putri a tied maradhat.

ESZTER Hol őt árulod el, hol miatta más.

JÚLIA Előbb-utóbb megtalálom, ne félj.

(*Júlia indul kifelé; Eszter utánakiabál.*)

ESZTER Egy Caius nevű fegyverkereskedőnél keresd, tisztelettel!

(*Júlia el; a Csavargó előbújik.*)

CSAVARGÓ Most láttad. Ilyenek kedvéért áldoznak fel a törvényt.

ESZTER Együtt bírt élni egy ilyennel!

CSAVARGÓ Ilyenekből akart keresztényt faragni!

ESZTER Egy ilyennel együtt élni!

CSAVARGÓ Mit tudnak ezek az árulás terhéről?

ESZTER Együtt bírt egy ilyennel élni!

CSAVARGÓ Az árulás törvénye, hogy a kicsit áldozd fel a nagyért. Magadat Krisztusért, Krisztust a Megváltásért!

ESZTER Gyere, menjünk. Ne találjon itt, ha mégsem vinné magával ez a nő.

CSAVARGÓ Ez a beszéd. Segítesz?

ESZTER Veled maradok. Ő jobb és kedvesebb nálad, de áruló. Nem bírom az árulókat.

CSAVARGÓ Megmutatom neked a házat, ahová be kell kéredzkedned. Ott lesz Márk is. Szerezd meg a kéziratát.

ESZTER Hogyan?

CSAVARGÓ Intézd el, hogy kettesben maradjatok. Bírd rá, hogy olvasson fel neked az irományából.

ESZTER Nem lenne rá hajlandó.

CSAVARGÓ Az anyja gyilkosának is felolvassa belőle, ha szépen kérné.

ESZTER És aztán?

CSAVARGÓ Egy óvatlan pillanatban kikapod a kezéből, és kidobod az ablakon. A többi az én dolgom.

ESZTER Nincs ínyemre ez a munka.

CSAVARGÓ Időt nyerünk. Amíg újra megírja, sok minden történhet. A legrosszabb esetben megölm.

ESZTER Ha áruló, most öld meg, amikor abba a házba kísérik. De minek becsapni?

CSAVARGÓ Nem elég megölni. Az iromány is kell. Hogy csavarjam le a derekáról?

ESZTER Szerintem...

CSAVARGÓ Ne okoskodj. Tedd, amit mondtam.

ESZTER... szerintem semmi sem múlik egy-két irományon. Túl nagy hűhót csapsz miattuk. Betűkre vadászol és közben az emberek halomra döglenek. Miért nem miattuk esz a fene? A megváltás is órájuk vonatkozik, és nem azokra a bolhabetűkre, amelyekért ölitek egymást!

CSAVARGÓ Semmit sem értesz.

ESZTER Érdekes: amióta benneteket megismertelek, semmit sem értek. Legfeljebb azt, hogy mindketten úgy csaltok, ahogy más lélegzik vagy eszik! (*Eszter indul kifelé.*)

CSAVARGÓ Megbánod, ha elmész!

ESZTER Á! Könnyű szívvel lépek le innen. Mit hagyok itt magam után? (*Körülnéz.*) Ezt a tisztátalan levest.

(*Eszter kimegy. A Csavargó utánaeredne, aztán megtorpan, legyint. Kiönti a levest, kezdi összenyalábolni a szanaszét beverő kéziratokat.*)*

* A teljes drámával, a szereplők további sorsával az olvasó remélhetőleg mihamarabb mint néző ismerkedhet meg – a színházi bemutatón. (*A szerk.*)

